

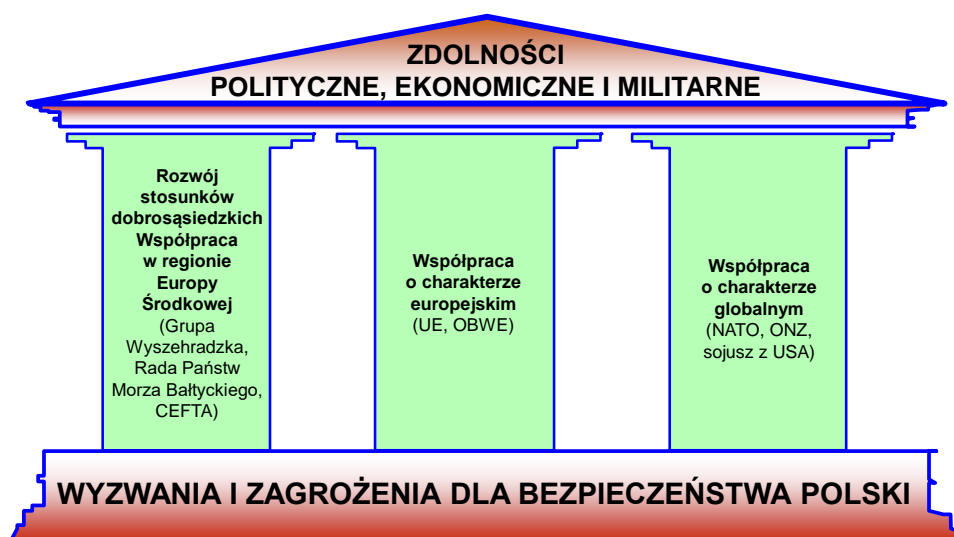
Mirosław BANASIK
Akademia Obrony Narodowej

ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE NA SZCZEBLU KRAJOWYM I RESORTU OBRONY NARODOWEJ – NOWE WYZWANIA I ZAGROŻENIA

Zmiany środowiska bezpieczeństwa

Dzięki zmianom, jakie zaszły na kontynencie europejskim na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, rozpadowi bloku państw komunistycznych zależnych od Związku Radzieckiego Polska odzyskała możliwość suwerennego kształtowania swej polityki bezpieczeństwa. Przemiany w bliższym i dalszym otoczeniu Polski, pojawienie się nowych sąsiadów, intensyfikacja procesów integracji w ramach Unii Europejskiej oraz umocnienie roli Sojuszu w Europie sprawiły, że Polska zdecydowała się oprzeć swą politykę bezpieczeństwa na trzech zasadniczych filarach.

Rysunek nr 1: Filary polityki bezpieczeństwa Polski

Źródło: Opracowanie własne

Pierwszym z nich jest rozwój stosunków dobrosąsiedzkich oraz współpraca w regionie Europy Środkowej. Pozbawiona sporów terytorialnych i waśni etnicznych Polska bardzo szybko uregulowała swe stosunki z sąsiadami, z którymi podpisała umowy o dobrym sąsiedztwie i przyjaznych stosunkach, a także porozumienia w dziedzinie obronności. Polska stała się także aktywnym uczestnikiem organizacji regionalnych, łączących państwa między Bałtykiem, Morzem Czarnym i Adriatykiem, jak Trójkąt Weimarski, Grupa Wyszehradzka, CEFTA, Rada Państw Morza Bałtyckiego czy Inicjatywa Środkoeuropejska.

Drugi filar to uczestnictwo we współpracy o charakterze ogólnoeuropejskim w ramach Unii Europejskiej i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w zakresie bezpieczeństwa oraz zapobiegania i rozwiązywania konfliktów w rejonach zapalnych.

Wreszcie trzecim filarem jest integracja z euroatlantyckimi strukturami bezpieczeństwa NATO, sojusz ze Stanami Zjednoczonymi oraz wspieranie globalnego systemu bezpieczeństwa poprzez członkostwo w Organizacji Narodów Zjednoczonych. Uznając rolę ONZ dla utrzymania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, Polska była i jest aktywnym jej uczestnikiem, zaangażowanym w cały szereg prac realizowanych pod jej auspicjami.

Członkostwo w NATO i UE zapewniło nam bezpieczeństwo na wysokim poziomie oraz stanowi fundament rozwoju społecznego i gospodarczego naszego kraju. Polska przystępując do struktur euroatlantyckich potwierdziła swój status państwa demokratycznego, przygotowanego do wejścia na drogę rozwoju opartego na gospodarce rynkowej. Zaangażowanie w obie te struktury spowodowało potwierdzenie bezpieczeństwa w skali makro i stało się fundamentem przyspieszenia społecznego i gospodarczego. Wejście do struktur NATO i UE zmieniło geopolityczną pozycję Polski, przekreśliło ostatecznie skutki porządku jałtańskiego i podziału Europy na strefy wpływów. Przystąpienie Polski do sojuszu dało Polsce trwałe gwarancje bezpieczeństwa oraz stworzyło osłonę dla przeprowadzanych w kraju reform ustrojowych. Członkostwo w Unii zaś pozwoliło włączyć polską gospodarkę do jednolitego rynku wspólnoty, co stało się motorem przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego i cywilizacyjnego kraju. Dzięki aktywnym działaniom Polski oraz Sił Zbrojnych RP na forum sojuszu i UE wzrosła pozycja i znaczenie Polski na arenie międzynarodowej. Nasz kraj aktywnie uczestniczy w wielu inicjatywach podejmowanych przez te organizacje, a jego głos jest słyszalny i brany pod uwagę. Większość naszych sąsiadów to członkowie lub podążają do członkostwa w strukturach euroatlantyckich. Jednocześnie pojawiły się nowe zagrożenia i wyzwania, również w naszym najbliższym otoczeniu. Związane są one przede wszystkim z aneksją przez Federację Rosyjską Krymu, pogłębiającym się konfliktem na wschodzie Ukrainy, rosnącą obecnością militarną sił zbrojnych FR w basenie Morza Bałtyckiego, wzrostem zagrożenia atakami terrorystycznymi (głównie za sprawą działalności tzw. Państwa Islamskiego), a także z naruszaniem praw człowieka i wolności obywatelskich, konfliktami etnicznymi, kryzysem gospodarczym oraz próbami tworzenia alternatywy dla europejskiej integracji, opartymi na doświadczeniach wywodzących się z byłego Związku Radzieckiego.¹ Dlatego też zaistniała potrzeba nie tylko aktualizacji aktów prawnych dotyczących bezpieczeństwa narodowego, ale przede wszystkim wypracowania nowej koncepcji polityki bezpieczeństwa. Konieczność weryfikacji polityki bezpieczeństwa wynika nie tylko ze zmian, jakie dokonały się w sferze bezpieczeństwa europejskiego, ale także potrzeby odpowiedniego przygotowania się do reagowania na kryzysy, które w bezpośredni bądź pośredni sposób zagrażają lub mogą w najbliższej przyszłości zagrazić bezpieczeństwu i stabilności naszego państwa lub regionu. Militarne

¹ Do 1 stycznia 2015 r. Unia Celna Republiki Białorusi, Republiki Kazachstanu i Federacji Rosyjskiej. Z dniem 1 stycznia 2015 r. do Unii przystąpiły Armenia i Kirgistan, co spowodowało zmianę jej nazwy na Euroazjatycka Unia Celna.

zaangażowanie się Federacji Rosyjskiej w wydarzenia na wschodzie Ukrainy znacznie przybliżyło groźbę pojawienia się kryzysu polityczno-militarnego, który może przerodzić się w konflikt zbrojny. Zagrożenia asymetryczne, uznawane dotąd przez wielu specjalistów w dziedzinie bezpieczeństwa jako najbardziej prawdopodobne i niebezpieczne dla naszego regionu, mogą w najbliższej przyszłości zagrażać mniej niż tzw. „wojny hybrydowe”,² których zarzewiem mogą stać się rywalizacje etniczne, spory terytorialne, niewystarczające bądź nieudane próby reform oraz naruszenia praw człowieka w niektórych państwach europejskich.

„Analizując możliwe kształtowanie się przyszłych warunków bezpieczeństwa Polski, zakładając dynamiczny rozwój otoczenia międzynarodowego i wykluczając statyczne zachowania podmiotów międzynarodowych i krajowych, można rozważać następujące możliwe warianty rozwoju warunków bezpieczeństwa RP w perspektywie 20 lat:

1. Scenariusz integracyjny, uwzględniający możliwość wystąpienia przewagi pozytywnych i pożądanых zjawisk i tendencji w kształtowaniu się przyszłego środowiska bezpieczeństwa, zwłaszcza integracji i szybkiego rozwoju gospodarczego UE, a w niej Polski.
2. Scenariusz dezintegracyjny, który mógłby się realizować w razie przewagi niekorzystnych i niebezpiecznych zjawisk zewnętrznych i wewnętrznych, w tym załamanie się integracji europejskiej i tempa rozwoju cywilizacyjnego kraju.
3. Scenariusz ewolucyjny, w postaci kontynuacji obecnych trendów, ze względną równowagą negatywnych i pozytywnych zjawisk z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski.”³

System Zarządzania Kryzysowego w państwie

Zgodnie ze „Strategią Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” zarządzanie kryzysowe jest istotnym elementem podsystemu kierowania bezpieczeństwem narodowym. Kierowanie bezpieczeństwem narodowym to nie tylko przygotowanie struktur państwa i jego obywateli do funkcjonowania w sytuacji wystąpienia zewnętrznych zagrożeń polityczno-militarnych czy odparcia agresji zbrojnej innego państwa. W związku z przemianami, jakie dokonują się we współczesnym świecie, związanymi ze zmianą globalnego układu sił, rozwojem technologicznym, zmianami klimatycznymi oraz globalizacją, pod pojęciem kierowania bezpieczeństwem narodowym kryją się także działania podejmowane przez administrację publiczną w obliczu katastrof spowodowanych siłami natury, terroryzmem, awariami technicznymi czy załamaniem systemów informatycznych.⁴

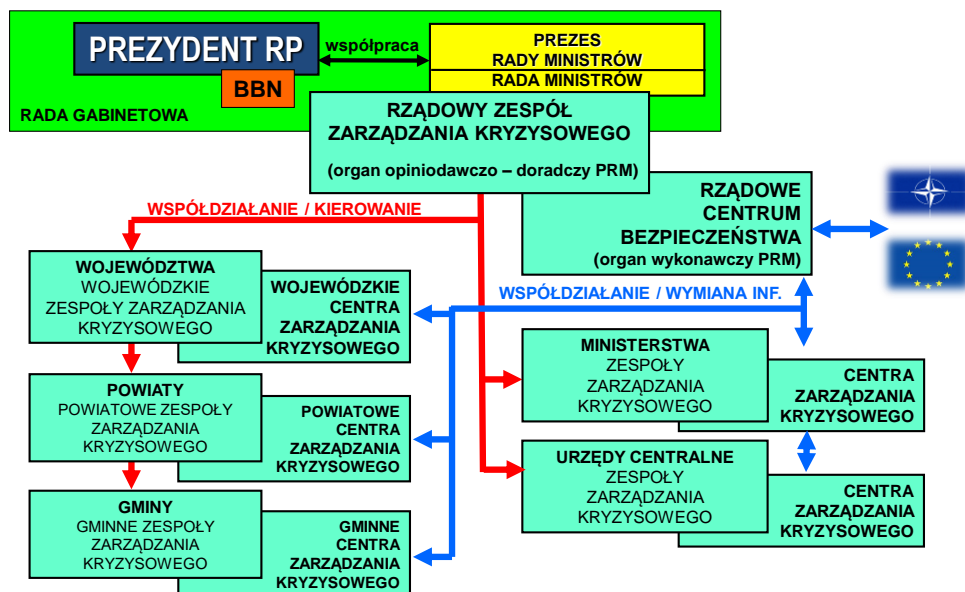
² Sposób prowadzenia działań Federacji Rosyjskiej podczas aneksji Krymu oraz na wschodzie Ukrainy przyczynił się do zdefiniowania w problematyce bezpieczeństwa międzynarodowego nowego, wieloaspektowego zjawiska, jakim jest hybrydowy model działań, tzw. „Hybrid Warfare”. Istotą takich działań jest odejście od tradycyjnych zasad stosowania sił konwencjonalnych na rzecz skoordynowanych działań zarówno podmiotów wojskowych, jak i cywilnych, połączonych z operacjami w cyberprzestrzeni oraz operacjami informacyjnymi.

³ BBN, Biała Księga bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa 2013, s. 145

⁴ Zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej, będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwania ich skutków oraz odtwarzania zasobów i infrastruktury krytycznej.

Zarządzanie i rozwiązywanie sytuacji kryzysowych nie jest możliwe bez posiadania zdolności do oddziaływania różnorodnych podmiotów cywilnych i wojskowych, rządowych i samorządowych, krajowych oraz międzynarodowych. Ze względu na kompleksowy charakter zjawisk kryzysowych, poszczególne resorty, instytucje i służby powinny funkcjonować i oddziaływać w ramach jednego, spójnego systemu. Niestety ustawa z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym nie stanowi dobrej podstawy do tworzenia zintegrowanego, krajowego systemu zarządzania kryzysowego, mogącego skutecznie przeciwdziałać współczesnym zagrożeniom dla bezpieczeństwa państwa i rozwiązywać różnorodne sytuacje kryzysowe, szczególnie o charakterze polityczno-militarnym.

Rysunek nr 2: Struktura organizacyjna Krajowego Systemu Zarządzania Kryzysowego

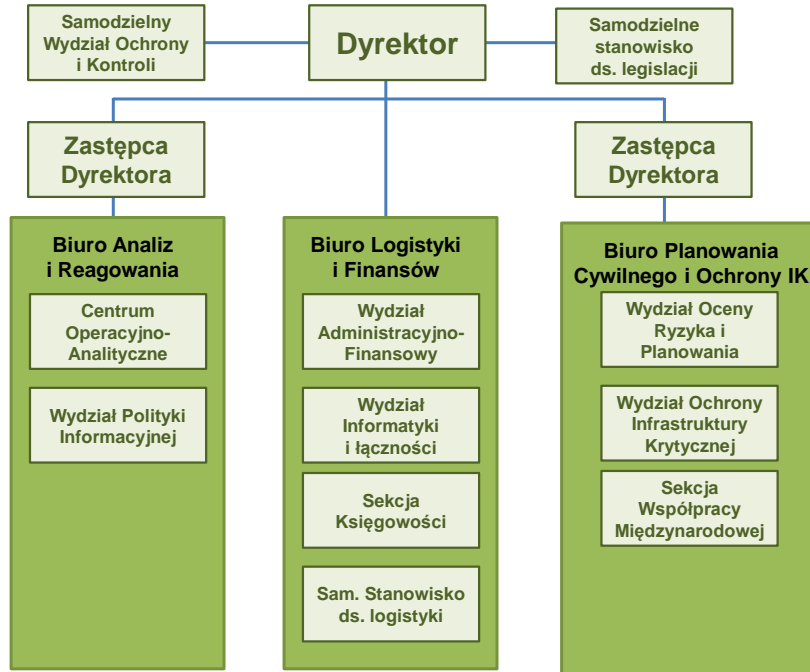
Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z przyjętymi założeniami ustawowymi zarządzanie kryzysowe na obszarze RP sprawuje Rada Ministrów. W przypadkach niecierpiących zwłoki zarządzanie kryzysowe sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych, zawiadamiając niezwłocznie o swoich działaniach Prezesa Rady Ministrów. Przy Radzie Ministrów funkcjonuje Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego jako jej organ opiniodawczo-doradczy.⁵ Do obsługi Rady Ministrów, Prezesa Rady

⁵ W skład Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego wchodzi Prezes Rady Ministrów, który przewodniczy Zespołowi, Minister Obrony Narodowej i minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw administracji publicznej, Minister Spraw Zagranicznych, Minister Koordynator Służb Specjalnych – jeżeli został powołany. W posiedzeniach Zespołu, na prawach członka biorą udział wyznaczeni przez przewodniczącego, w zależności od potrzeb, ministrowie kierujący działami administracji rządowej: budownictwo, gospodarkę przestrzenną i mieszkaniową, finanse publiczne, gospodarkę, gospodarkę morską, gospodarkę wodną, instytucje finansowe, informatyzację, kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego, łączność, oświatę i wychowanie, rolnictwo, sprawiedliwość, środowisko, transport i zdrowie, pracę, zabezpieczenie społeczne, Skarb Państwa.

Ministrów, Zespołu i ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawach zarządzania kryzysowego powołano Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB), które pełni funkcję krajowego centrum zarządzania kryzysowego.⁶

Rysunek nr 3: Struktura organizacyjna Rządowego Centrum Bezpieczeństwa przedstawia

Źródło: Oficjalna strona RCB, www.rcb.gov.pl

Zgodnie z art.11 ust. 1 do zadań RCB należy:

- planowanie cywilne, w tym:
 - przedstawianie szczegółowych sposobów i środków reagowania na zagrożenia oraz ograniczania ich skutków,

Członkami Zespołu są także szefowie administracji zespolonej i niezespolonej oraz kierownicy urzędów centralnych. Zaliczyć do nich można: Głównego Geodetę Kraju, Głównego Inspektora Sanitarnego, Głównego Lekarza Weterynarii, Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki, prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego, szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, szefa Służby Wywiadu Wojskowego. Dodatkowo Prezydent RP może skierować do prac Zespołu, na prawach członka, szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego lub innego przedstawiciela. Przewodniczący w ramach swoich kompetencji może zapraszać do udziału w posiedzeniach Zespołu na prawach członka także inne osoby. W przypadku nieobecności przewodniczącego pracami Zespołu kierować będzie wyznaczony przez niego zastępca albo członek zespołu.

⁶ Art.11 ust. 1 ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Dz.U.2007 nr 89 poz. 590

-
- opracowywanie i aktualizowanie Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego, we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi urzędów obsługujących ministrów oraz kierowników urzędów centralnych,
 - analiza i ocena możliwości wystąpienia zagrożeń lub ich rozwoju,
 - gromadzenie informacji o zagrożeniach i analiza zebranych materiałów,
 - wypracowanie wniosków i propozycji zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom,
 - planowanie wykorzystania Sił Zbrojnych RP do wykonywania zadań, o których mowa w art. 25 ust.3,
 - planowanie wsparcia przez organy administracji publicznej realizacji zadań Sił Zbrojnych RP,
- monitorowanie potencjalnych zagrożeń;
 - uzgadnianie planów zarządzania kryzysowego sporządzonych przez ministrów kierujących działami administracji rządowej i kierowników urzędów centralnych;
 - przygotowanie uruchamiania w przypadku zaistnienia zagrożeń, procedur związanych z zarządzaniem kryzysowym;
 - przygotowanie opinii i stanowisk Zespołu;
 - przygotowanie i obsługa techniczno-organizacyjna prac Zespołu;
 - zapewnienie koordynacji polityki informacyjnej organów administracji publicznej w czasie sytuacji kryzysowej;
 - współdziałanie z podmiotami, komórkami i jednostkami organizacyjnymi Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej oraz innych organizacji międzynarodowych, odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe i ochronę infrastruktury krytycznej;
 - organizowanie, prowadzenie i koordynacja szkoleń i ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego oraz udział w ćwiczeniach krajowych i międzynarodowych;
 - zapewnienie obiegu informacji między krajowymi i zagranicznymi organami i strukturami zarządzania kryzysowego;
 - realizacja zadań stałego dyżuru w ramach gotowości obronnej państwa;
 - realizacja zadań z zakresu zapobiegania, przeciwdziałania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
 - współdziałanie z Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
 - realizacja zadań planistycznych i programowych z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej oraz europejskiej infrastruktury krytycznej, w tym opracowywanie i aktualizacja załącznika funkcjonalnego do Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego dotyczącego ochrony infrastruktury krytycznej, a także współpraca, jako krajowy punkt kontaktowy, z instytucjami Unii Europejskiej i Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego oraz ich krajami członkowskimi w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej;

- przygotowanie projektu zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w art. 7 ust.4;
- informowanie, zgodnie z właściwością podmiotów, o których mowa w art. 8 ust. 2 i 3 o potencjalnych zagrożeniach oraz działaniach podjętych przez właściwe organy;
- współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej.

Na różnych szczeblach administracji rządowej i samorządowej oraz w urzędach państwowych utworzone zostały Zespoły Zarządzania Kryzysowego jako organa pomocnicze w zakresie realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

W urzędach tych funkcjonują Centra Zarządzania Kryzysowego, będącymi organami wykonawczymi Zespołów. Ustawa nakłada na centra liczne zadania, do których należą m.in.: pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego oraz współdziałania z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne.

Ustawa o zarządzaniu kryzysowym pozwoliła na utworzenie systemu zarządzania kryzysowego na wypadek wystąpienia zagrożeń wymagających szczególnych działań w sytuacjach, które nie spełniają przesłanek wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych (stanu wojennego, stanu wyjątkowego lub stanu klęski żywiołowej). Pozwoliła także na uzupełnienie przepisów regulujących funkcjonowanie podmiotów w sytuacjach kryzysowych. Ustawa ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń o charakterze niemilitarnym, związanych z różnego rodzaju działaniem sił natury, takich jak powodzie, susze, pożary, masowe występowanie szkodników, chorób zwierząt lub roślin. Czynności podejmowane przez właściwe organy na podstawie Ustawy mogą wywołać także awarie techniczne, czyli gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenia lub zniszczenia obiektów budowlanych, urządzeń technicznych lub systemów telekomunikacyjnych czy energetycznych, a także akty terroru.

Osiągnięciu przez organy administracji publicznej na każdym stopniu podziału terytorialnego państwa właściwego poziomu przygotowania do działań w sytuacjach kryzysowych służy planowanie cywilne.⁷

Zadania z zakresu planowania cywilnego obejmują:

- przygotowanie planów zarządzania kryzysowego;
- przygotowanie struktur uruchamianych w sytuacjach kryzysowych;
- przygotowanie i utrzymanie zasobów niezbędnych do wykonania zadań ujętych w planie zarządzania kryzysowego;
- utrzymywanie baz danych niezbędnych w procesie zarządzania kryzysowego;
- przygotowanie rozwiązań na wypadek zniszczenia lub zakłócenia infrastruktury krytycznej;

⁷ Planowanie cywilne to całokształt przedsięwzięć organizacyjnych, mających na celu optymalne przygotowanie administracji publicznej do zarządzania kryzysowego oraz planowanie w zakresie wspierania Sił Zbrojnych RP w razie ich użycia, a także panowanie wykorzystania SZ RP do realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego – Art. 3 ust. 4 ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Dz.U.2007 nr 89 poz. 590

- zapewnienie spójności między planami zarządzania kryzysowego a innymi planami sporządzonymi w tym zakresie przez właściwe organy administracji publicznej, których obowiązek wykonania wynika z odrębnych przepisów.⁸

Jednym z zadań RCB w zakresie planowania cywilnego jest opracowanie i aktualizowanie Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego, we współpracy z właściwymi komórkami organizacjami urzędów obsługujących ministrów oraz kierownikami urzędów centralnych.

Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego składa się z trzech części, w tym: planu głównego, zespołu przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej oraz załączników funkcjonalnych.

Plan Główny zawiera:

- charakterystykę zagrożeń⁹ oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń,
- zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa,
- zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych.

Zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych określa:

- zadania w zakresie monitorowania zagrożeń,
- tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków, uczestniczących w realizacji planowanych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych,
- procedury reagowania kryzysowego określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych,
- współdziałanie między podmiotami uczestniczącymi w reagowaniu kryzysowym.

Załączniki funkcjonalne określają:¹⁰

- standardowe procedury operacyjne, opisujące sposoby działania podmiotów realizujących zadania z zakresu zarządzania kryzysowego oraz organizację łączności między tymi podmiotami,
- organizację systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania,
- zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń,
- organizację ewakuacji z obszarów zagrożonych,
- organizację ratownictwa, opieki medycznej, pomocy społecznej oraz pomocy psychologicznej,
- wykaz zawartych umów i porozumień związanych z realizacją zadań zawartych w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego,

⁸ Art. 4 ust. 1 ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Dz.U.2007 nr 89 poz. 590

⁹ W Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego wyspecyfikowano następujące zagrożenia: powódzie, epidemie, skażenia chemiczne, zakłócenia w dostawach energii elektrycznej, zakłócenia w dostawach paliw płynnych, zakłócenia w dostawach gazu, silne mrozy/intensywne opady śniegu, huragany, pożary lasów, epizootie, epifitozy, katastrofy budowlane, osuwiska, susze, skażenia radiacyjne, protesty społeczne, zagrożenia terrorystyczne oraz zagrożenia w cyberprzestrzeni. Analiza zagrożeń została przeprowadzona na podstawie danych zawartych w raportach częściowych do *Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego*.

¹⁰ Poza załącznikiem „Wykaz infrastruktury krytycznej zlokalizowanej na terenie kraju”, który nie stanowi elementu składowego KPZK. Stanowi on odrębny dokument sporządzony zgodnie z art. 5b ust. 7 pkt 1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym i objęty jest klauzulą niejawności.

- zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód,
- procedury udostępniania rezerw strategicznych,
- priorytety w zakresie ochrony oraz odtwarzania infrastruktury krytycznej.

Zgodnie z art. 12 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, plany zarządzania kryzysowego przygotowują ministrowie i kierownicy urzędów centralnych. Plany powinny przygotować organy administracji rządowej uczestniczące w pracach Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (RZZK), w tym w szczególności:

- Stali członkowie RZZK: Minister Obrony Narodowej, minister właściwy ds. wewnętrznych oraz Minister Spraw Zagranicznych.
- Członkowie RZZK, ministrowie kierujący działami administracji rządowej:
 - administracja publiczna,
 - budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa,
 - finanse publiczne,
 - gospodarka,
 - gospodarka morską,
 - gospodarka wodna,
 - instytucje finansowe,
 - informatyzacja,
 - kultura i ochrona dziedzictwa narodowego,
 - łączności,
 - oświata i wychowanie,
 - rolnictwo,
 - sprawiedliwości,
 - środowisko,
 - transport,
 - zdrowie,
 - praca,
 - zabezpieczenie społeczne,
 - Skarb Państwa.
- Członkowie RZZK, kierownicy urzędów centralnych:
 - Główny Inspektor Sanitarny,
 - Główny Lekarz Weterynarii,
 - Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej,
 - Komendant Główny Policji,
 - Komendant Główny Straży Granicznej,
 - Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej,
 - Prezes Państwowej Agencji Atomistyki,
 - Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego,
 - Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.
 - Główny Geodeta Kraju,
 - Główny Inspektor Ochrony Środowiska,
 - Szef Obrony Cywilnej Kraju.

Plany zarządzania kryzysowego powinni także przygotować pozostali ministrowie oraz instytucje wymienione w siatce bezpieczeństwa w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego. Zgodnie z art. 12 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, w planach zarządzania Kryzysowego uwzględnia się:

- analizę i ocenę możliwości wystąpienia zagrożeń, w tym dla infrastruktury krytycznej uwzględnionej w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej, sporządzonym przez Dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa,¹¹
- szczegółowe sposoby i środki reagowania na zagrożenia oraz ograniczania i likwidacji ich skutków,
- organizację monitoringu zagrożeń i realizację zadań stałego dyżuru w ramach podwyższania gotowości obronnej państwa,
- organizację realizacji zadań z zakresu ochrony infrastruktury,
- krytyczne¹².

W planie powinny też zostać uwzględnione kierunki działania wynikające z wniosków z Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego (art. 5a ustawy). Ponadto, zgodnie z Zarządzeniem nr 74 Prezesa Rady Ministrów z 12 października 2011 r. w sprawie wykazu przedsięwzięć i procedur systemu, plany powinny zawierać sposób realizacji zadań wyszczególnionych w załączniku nr 5 (stopnie alarmowe). Wskazane jest zastosowanie formy modułu zadaniowego – odrębnie dla każdego ze stopni alarmowych.¹³

Plany Zarządzania Kryzysowego podlegają systematycznej aktualizacji, a cykl planowania nie może być dłuższy niż dwa lata.¹⁴

System Zarządzania Kryzysowego w resorcie obrony narodowej

System Zarządzania Kryzysowego resortu obrony narodowej stanowi integralną część zarządzania kryzysowego na poziomie państwa.

Główną Rolą resortu Obrony Narodowej jest wypełnianie zadań nałożonych na Ministra Obrony Narodowej wynikających z zapisów Rozporządzenia Rady Ministrów z 14 grudnia 2004 r. w sprawie postępowania przy stosowaniu środków obrony powietrznej w stosunku do obcych statków powietrznych niestosujących się do wezwań państwowego organu zarządzania ruchem lotniczym, wydanego na podstawie ustawy o ochronie granicy państwowej z 12 października 1990 r.

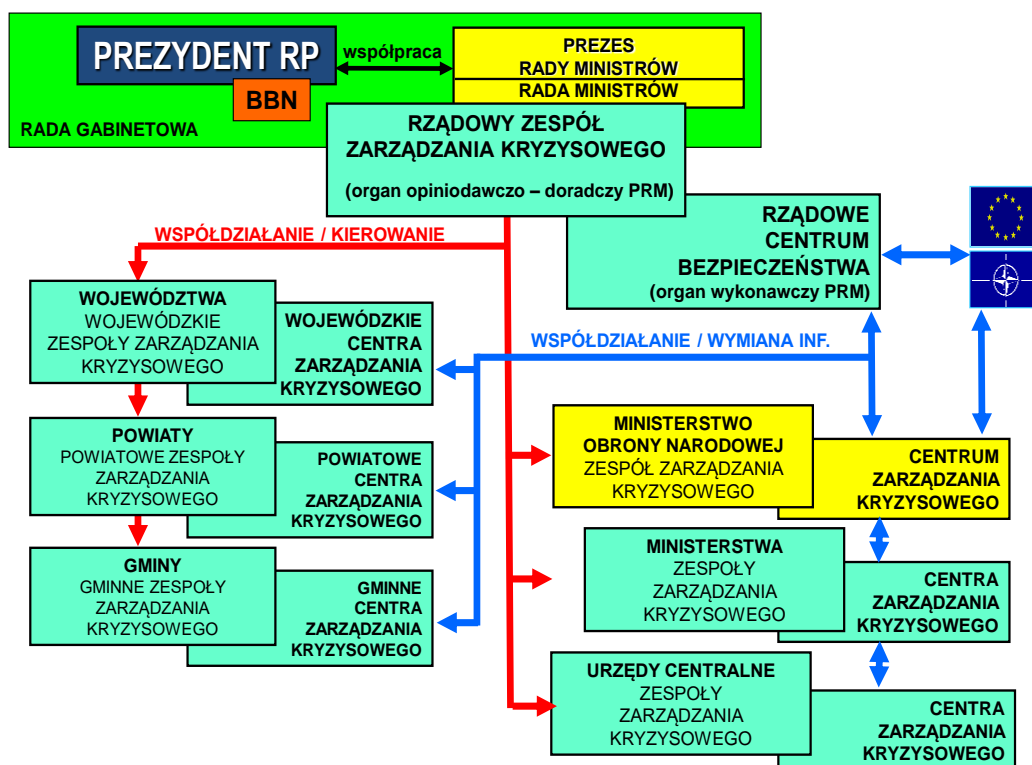
¹¹ Po przyjęciu Narodowego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej zadanie analizy i oceny możliwości wystąpienia zagrożeń dla infrastruktury krytycznej dotyczyć będzie ministrów odpowiedzialnych za systemy infrastruktury krytycznej, o których mowa w art. 5b ust. 2 pkt 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

¹² Jak wyżej

¹³ Zgodnie z §4 ust. 2 pkt 2 zarządzenia, organy odpowiedzialne określą w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia (do 19 października 2012 r.) sposób realizacji zadań w każdym stopniu alarmowym.

¹⁴ Art. 5. Ust. 3 ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym

Rysunek nr 4: Miejsce resortu obrony narodowej w Systemie Zarządzania Kryzysowego państwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym

Zgodnie z zapisami art. 3 ust. 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej Siły Zbrojne mogą brać udział w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działaniach antyterrorystycznych i z zakresu ochrony mienia, akcjach poszukiwawczych oraz ratownictwa lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, oczyszczania terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu, a także w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. Art. 25 ust.1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym¹⁵ dokładnie precyzuje rolę i zadania SZ RP w przeciwdziałaniu sytuacjom kryzysowym o charakterze niemilitarnym: Do zadań tych należy:

- współdziałanie w monitoringu zagrożeń;
- wykonywanie zadań związanych z oceną skutków zjawisk zaistniałych na obszarze wystąpienia zagrożeń;

¹⁵ Jeśli w sytuacji kryzysowej użycie innych środków jest niemożliwe lub może okazać się niewystarczające, o ile inne przepisy nie stanowią inaczej, Minister Obrony Narodowej, na wniosek wojewody, może przekazać do jego dyspozycji pododdziały lub oddziały Sił Zbrojnych RP, wraz ze skierowaniem ich do wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

-
- wykonywanie zadań poszukiwawczo-ratowniczych;
 - ewakuowanie poszkodowanej ludności i mienia;
 - wykonywanie zadań mających na celu przygotowanie warunków do czasowego przebywania ewakuowanej ludności w wyznaczonych miejscach;
 - współudział w ochronie mienia pozostawionego na obszarze występowania zagrożeń;
 - izolowanie obszaru wystąpienia zagrożeń lub miejsca prowadzenia akcji ratowniczej;
 - wykonywanie prac zabezpieczających, ratowniczych i ewakuacyjnych przy zagrożonych obiektach budowlanych i zabytkach;
 - prowadzenie prac wymagających użycia specjalistycznego sprzętu technicznego lub materiałów wybuchowych będących w zasobach Sił Zbrojnych RP;
 - usuwanie materiałów niebezpiecznych i ich unieszkodliwianie, z wykorzystaniem sił i środków będących na wyposażeniu Zbrojnych RP;
 - likwidowanie skażeń chemicznych oraz skażeń i zakażeń biologicznych;
 - usuwanie skażeń promieniotwórczych;
 - wykonywanie zadań związanych z naprawą i odbudową infrastruktury technicznej;
 - współudział w zapewnieniu przejezdności szlaków komunikacyjnych;
 - udzielanie pomocy medycznej i wykonywanie zadań sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych.

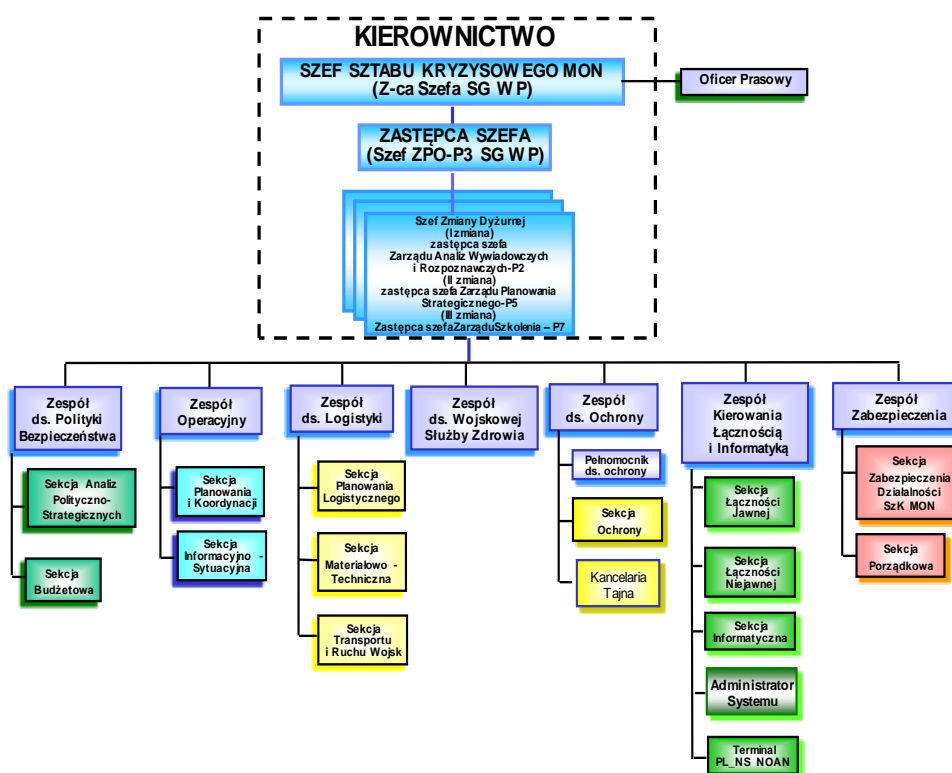
Struktura oraz zasady funkcjonowania Systemu Zarządzania Kryzysowego resortu obrony narodowej wynikają bezpośrednio z Systemu Kierowania i Dowodzenia w Siłach Zbrojnych RP (SKiD SZ RP). Do 1.01.2014 r., czyli do czasu wprowadzenia reformy SKiD SZ RP, w skład resortowego SZK wchodziły ściśle określone komórki funkcjonalne na wszystkich poziomach dowodzenia, takie jak: Zespół Zarządzania Kryzysowego MON¹⁶ oraz Centrum Zarządzania Kryzysowego MON (CZK MON),¹⁷ a także szereg nieetatowych organów, w tym: Sztab Kryzysowy MON¹⁸ (SzK MON) oraz Grupy Reagowania Kryzysowego i Grupy (Zespoły) Operacyjne. Posiadały one jednoznacznie określone zadania oraz ustalony rytm pracy, a efektem ich działania były sformalizowane dokumenty wykonawcze niezbędne do reagowania w sytuacjach kryzysowych.

¹⁶ Zespół Zarządzania Kryzysowego MON – element opiniodawczo-doradczy Ministra Obrony Narodowej

¹⁷ CZK MON odpowiadało za koordynowanie całokształtu problematyki zarządzania kryzysowego w resorcie.

¹⁸ SzK MON – organ wykonawczy, wspierający proces podejmowania decyzji przez Ministra Obrony Narodowej oraz koordynujący działania komórek organizacyjnych MON, Sztabu Generalnego WP, Dowództwa Operacyjnego SZ i dowództw Rodzajów Sił Zbrojnych w sytuacjach kryzysowych

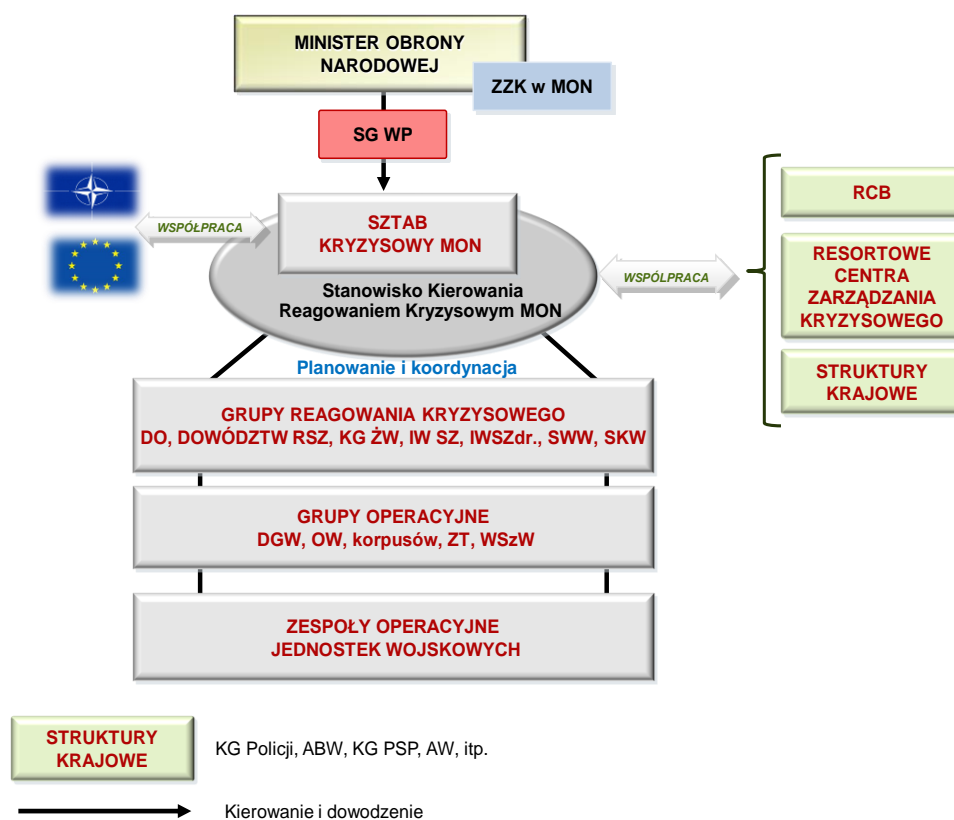
Rysunek nr 5: Struktura organizacyjna sztabu kryzysowego MON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Regulaminu Sztabu Kryzysowego MON

Stosownie do narastania sytuacji kryzysowej rozwijano siły i środki wchodzące w skład SZK. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej o charakterze niemilitarnym o małej intensywności, organem koordynującym była Dyżurna Służba Operacyjna CZK MON, a w przypadku eskalacji kryzysu aktywowano Zmianę Kryzysową CZK MON. Dyżurna Służba Operacyjna CZK MON odpowiadała także za ostrzeżenie o zagrożeniach elementów resortowego i krajowego SZK. SzK MON był rozwijany w razie wystąpienia symptomów sytuacji kryzysowych o charakterze polityczno-militarnym, a obowiązujące procedury umożliwiały jego aktywację w czasie 3 godzin. W skład SzK MON wchodził przedstawiciele wszystkich instytucji centralnych MON, posiadał zdolność do przygotowywania strategicznych wariantów reagowania w sytuacjach kryzysowych, zarówno polityczno-militarnych, jak i niemilitarnych, odpowiadał także za dokonywanie ocen wywiadowczo-rozpoznawczych oraz wymianę informacji z NATO. Stanowił także załączek obsady Stanowiska Kierowania Ministra Obrony Narodowej.

Rysunek nr 6: Struktura organizacyjna Systemu Zarządzania Kryzysowego resortu obrony narodowej przed reformą systemu kierowania i dowodzenia SZ RP

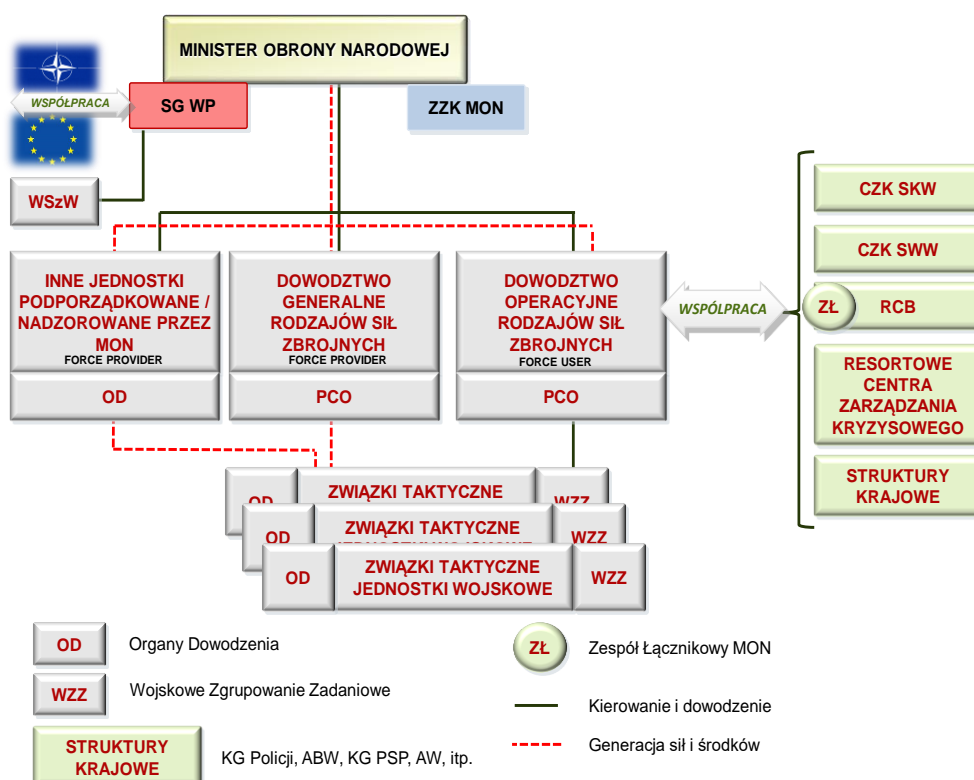

Źródło: Opracowanie własne

Resortowy SZK funkcjonujący przed reformą SKiD SZ RP umożliwił bezpośrednie przekazywanie informacji do NATO poprzez PPW i PNPW. Równolegle w informacje zasilano także instytucje krajowe realizujące zadania zarządzania kryzysowego, takie jak: Centrum Operacyjne MSZ, ABW i RCB, co zapewniało synchronizację działań na szczeblu państwa.

Od 3 stycznia br. Resortowy System Zarządzania Kryzysowego funkcjonuje na podstawie nowego systemu dowodzenia i kierowania.

Rysunek nr 7: Struktura organizacyjna Systemu Zarządzania Kryzysowego resortu obrony narodowej po reformie systemu kierowania i dowodzenia SZ RP

Źródło: Opracowanie własne

Dowództwo Operacyjne Rodzaju Sił Zbrojnych (DO RSZ) wskazano jako organ wykonawczy Ministra Obrony Narodowej w sprawach zarządzania kryzysowego. Dowództwo Operacyjne RSZ, które jednocześnie pełni funkcję resortowego CZK MON, odpowiada za zapewnienie współdziałania z elementami układu pozamilitarnego, w tym z RCB i wojewodami. Dla zapewnienia współdziałania z władzami cywilnymi, Dowódca Operacyjny RSZ może aktywować Zespół Łącznikowy MON. DO RSZ dowodzi również Wojskowymi Zgrupowaniami Zadaniowymi, tworzonymi do wsparcia władz cywilnych na obszarze województwa. Na podstawie upoważnienia Ministra Obrony Narodowej, Dowódca Operacyjny RSZ może samodzielnie podejmować decyzje o użyciu wojska do wsparcia władz cywilnych, ale tylko w odniesieniu do sił i środków ujętych w „*Planie Zarządzania Kryzysowego MON*”. W przypadku wydzielenia dodatkowych sił z poza Planu, decyzję o ich wydzieleniu podejmuje zawsze Minister Obrony Narodowej w uzgodnieniu z DG RSZ i Szefem SG WP. Wydzielenie dodatkowych sił i środków SZ PP może być konieczne w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócania porządku publicznego do pomocy Policji,¹⁹ wsparcia Straży

¹⁹ Podstawa art. 18 ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji

Granicznej w działaniach antyterrorystycznych na polskich obszarach morskich²⁰ lub wsparcia układu niemilitarnego.²¹

Kompleksowość i złożoność sytuacji kryzysowych oraz ich dynamiczny przebieg wskazują na to, że ich rozwiązywanie wymagać będzie myślenia holistycznego, integrowania różnorodnych organizacji rządowych i pozarządowych czy też cywilnych i wojskowych, a także synchronizowania wysiłków wszystkich służb biorących udział w akcji.

Oceniam, że jednym z głównych czynników decydujących o powodzeniu współdziałania w zakresie rozwiązywania sytuacji kryzysowych jest zapewnienie wymiany terminowej i wiarygodnej informacji o zagrożeniach, podejmowanych działaniach oraz wzajemnych potrzebach w zakresie wspólnych działań. Obecnie proces wymiany informacji między głównymi podmiotami w ramach Krajowego Systemu Zarządzania Kryzysowego²² organizowany jest doraźnie wg potrzeb, co oznacza, że brak jest systemowych rozwiązań w tym zakresie.

Dostrzegam potrzebę wypracowania stałych procedur wymiany informacji (np. rutynowo) pomiędzy głównymi podmiotami Krajowego Systemu Zarządzania Kryzysowego. W szczególności dotyczy to przekazywania raportów (meldunków) pomiędzy Rządowym Centrum Bezpieczeństwa, Centrum Antyterrorystycznym ABW, Centrum Zarządzania Kryzysowego MON oraz Centrum Operacyjnym MSZ obejmujących informacje o możliwości wystąpienia zagrożeń, wnioski z ocen i analiz sytuacji kryzysowych oraz dane dotyczące posiadanych zdolności do reagowania.

Przeciwdziałanie nowym zagrożeniom, szczególnie o charakterze hybrydowym, wymaga jakościowo innej współpracy cywilno-wojskowej w zakresie zarządzania kryzysowego, ze względu na jednoczesne zaangażowanie różnych podmiotów cywilnych i wojskowych w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowej. Terminowa i wiarygodna wymiana informacji realizowana w sposób rutynowy pomiędzy organami zarządzania kryzysowego w ramach systemu krajowego zapewni kompleksowe podejście do przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym, zarówno na etapie planowania oraz realizacji działań operacyjnych.

Argumentami, które wynikają z pojawiających się zagrożeń ze strony Federacji Rosyjskiej, przemawiającymi na niekorzyść obecnego systemu są: po pierwsze, brak współdziałania w zakresie wymiany informacji, w tym zwłaszcza o zagrożeniach polityczno-militarnych pomiędzy DO RSZ a CCOMC oraz elementami SZK na szczeblu państwa, takimi jak RCB, MSZ, ABW czy Straż Graniczna. Po drugie, w resorcie obrony narodowej nie wskazano jednego podmiotu odpowiedzialnego za dokonywanie ocen wywiadowczo-rozpoznawczych oraz wymianę informacji z NATO. Podmiot taki powinien prowadzić ostrzeżenie o zagrożeniach wszystkie elementy resortowego i krajowego SZK, tak aby można było na czas podjąć działania przeciw zaskoczeniu lub przeciw agresji, tak jak jest to przyjęte w NATO. Po trzecie, zagwarantowanie odpowiedniej reakcji Systemu

²⁰ Podstawa art. 27 ustawy z 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich

²¹ Podstawa art. 25 ust. 3 ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym

²² Krajowy System Zarządzania Kryzysowego składa się z wielu podmiotów (centrów) rozmieszczonych na szczeblach: rządowym (RCB), resortowym (np. CZK MON, Centrum Operacyjne MSZ, centra zarządzania kryzysowego innych resortów) i wojewódzkim (Wojewódzkie Centra Zarządzania Kryzysowego). Dodatkowo w jego skład wchodzi również centra urzędów centralnych (np. Centrum Antyterrorystyczne ABW).

Rozpoznania Wojskowego oraz wybranych bojowych elementów Sił Zbrojnych RP, w przypadku powstania sytuacji kryzysowej w pobliżu granic Sojuszu wymaga zintegrowania elementów kierowania i dowodzenia oraz wywiadu i rozpoznania wojskowego. Po czwarte, za niewystarczający, w kontekście zapewnienia szybkiej i adekwatnej reakcji na pojawiające się zagrożenia, należy uznać obecny skład sił i środków utrzymywanych w systemie dyżurów bojowych w Siłach Zbrojnych RP (za wyjątkiem par dyżurnych działających w systemie NATINAMDS). W system dyżurów bojowych powinny wchodzić wydzielane środki ogniowe, tak aby mogły one skutecznie odstraszać potencjalnego agresora, a w sytuacji wyższej konieczności oddziaływać ogniowo na przeciwnika.

Dotychczasowe negatywne doświadczenia wynikające z pojawiających się zagrożeń u granic Polski są kolejnym argumentem, który upoważnia do postawienia tezy, że obecny resortowy SZK nie zapewnia skutecznie reagowania w sytuacji kryzysowej o charakterze polityczno-militarnym. Koncentruje się wyłącznie na wsparciu władz cywilnych w przeciwdziałaniu zagrożeniom niemilitarnym na obszarze kraju.²³ Zachodzi więc potrzeba dokonania zmian systemowych w resortowym SZK.

Wnioski

Wnioski dotyczące krajowego Systemu Zarządzania Kryzysowego

1. Stosownie do zapisów zawartych w ustawie z 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym²⁴ (Dz. U. 2007 nr 89 poz. 590 z późn. zm.) zarządzanie kryzysowe w naszym państwie jest ograniczone do sytuacji kryzysowych²⁵ o charakterze niemilitarnym. W ustawie pominięto natomiast całkowicie problematykę zagrożeń o charakterze polityczno-militarnym. Oznacza to, że krajowy System Zarządzania Kryzysowego nie jest spójny z Systemem Zarządzania Kryzysowego NATO.
2. W dobie zagrożenia bezpieczeństwa związanego z trwającym konfliktem zbrojnym za naszą wschodnią granicą oraz masowego rozprzestrzeniania się terroryzmu w świecie, brak jest w państwie ośrodka sprawującego funkcję kierowniczo-koordynacyjną działań na poziomie ponadresortowym. Ustawa nie przewiduje posiadania efektywnych instrumentów do koordynowania procesu reagowania kryzysowego na szczeblu państwa. W praktyce, koordynacja działań spoczywa na ministrze, w gestii którego znajduje się dana sytuacja kryzysowa.

²³ Brak jest podstaw prawnych określających zasady uruchamiania SZK w przypadku pojawienia się sytuacji kryzysowej o charakterze polityczno-militarnym.

²⁴ Zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej, będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej.

²⁵ Zgodnie z art.3 ust.1 sytuacja kryzysowa, to sytuacja wpływająca negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, wywołująca znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków.

3. Planowanie wykorzystania SZ RP do wsparcia układu pozamilitarnego przez RCB w czasie rozwiązywania sytuacji kryzysowych nie jest realizowane ze względu na brak specjalistów z dziedziny planowania użycia SZ RP.
4. Zadania zarządzania kryzysowego określone dla Sił Zbrojnych RP w art. 25 ustawy odnoszą się wyłącznie do reagowania na zagrożenia niemilitarne na obszarze kraju. Inne zadania wojska, dotyczące m.in. pomocy Policji i wsparcia Straży Granicznej w działaniach antyterrorystycznych oraz ewakuacji obywateli z rejonów zagrożonych ujęte są w szeregu innych aktów prawnych, co wskazuje na brak ich powiązania z zarządzaniem kryzysowym.

Propozycje zmian w krajowym Systemie Zarządzania Kryzysowego

1. Zaktualizować ustawę o zarządzaniu kryzysowym, tak aby obejmowała ona całe możliwe spektrum sytuacji kryzysowych, w tym o charakterze polityczno-militarnym.
2. W celu zapewnienia spójności Krajowego Systemu Zarządzania Kryzysowego z Systemem Zarządzania Kryzysowego NATO, celem jest kompleksowe zaimplementowanie na grunt krajowy NCRS Manual oraz dokonywanie cyklicznej aktualizacji środków reagowania kryzysowego.
3. Podjąć działania zapewniające utworzenia na szczeblu krajowym podmiotu, który zapewnił będzie funkcję integrująco-koordynacyjną wszystkie resorty zaangażowane w rozwiązywanie sytuacji kryzysowej.
4. Utworzyć w strukturze RCB pion wojskowy, który zajmowałby się planowaniem wykorzystania SZ RP do wykonywania zadań w czasie wystąpienia sytuacji kryzysowych, zarówno o charakterze niemilitarnym, jak i polityczno-militarnym.

Propozycje zmian w krajowym Systemie Zarządzania Kryzysowego

1. Wypracować kompleksowe rozwiązania dotyczące zarządzania informacją oraz przygotowywania ujednoczonych analiz i ocen zagrożeń, sytuacji kryzysowych i poziomu bezpieczeństwa w resorcie obrony narodowej. Rozwiązania te mogą obejmować m.in. utworzenie bądź powierzenie funkcjonującej już instytucji roli resortowego tzw. *Information Fusion Center – IFC*, które byłoby odpowiedzialne między innymi za koordynację działań wywiadowczych i rozpoznawczych oraz wymianę informacji z RCB, MSW, MSZ, służbami specjalnymi, a także za bieżące przekazywanie informacji do elementów resortowego i krajowego SZK oraz NATO informacji o symptomach bądź wystąpienia sytuacji kryzysowej;
2. Opracować katalog scenariuszy możliwych sytuacji kryzysowych o charakterze polityczno-militarnym wraz z określeniem opcji reagowania kryzysowego i szczegółowego użycia instrumentów militarnego i niemilitarnego oddziaływania w ramach rozwiązywania sytuacji kryzysowej. Określić kompetencje w zakresie podejmowania decyzji o wprowadzaniu „stanów kryzysowych”, a także przygotować szczegółowe procedury ich wprowadzania, obejmujące m.in. przedsięwzięcia realizowane przez poszczególne elementy resortowego systemu zarządzania kryzysowego, w tym przez kluczowy personel MON i SZ RP.

3. Obowiązujący „Plan zarządzania Kryzysowego MON” opracowany w odniesieniu do ograniczonego zakresu zadań SZ RP zdefiniowanych w ustawie o zarządzaniu kryzysowym nie jest adekwatny do katalogu możliwych zagrożeń, w przeciwdziałaniu którym mogą być użyte SZ RP. Proponuje się zatem w kolejnym cyklu planistycznym opracować nowy plan w nawiązaniu do sytuacji kryzysowych, będących pochodną wcześniej zdefiniowanych zagrożeń i sytuacji kryzysowych, w tym o charakterze polityczno-militarnym. Potencjał SZ RP do działań kryzysowych budować w oparciu o zdolności oddziałów i pododdziałów całych SZ RP z określeniem różnorodnego poziomu gotowości zapewniającego elastyczne reagowanie, narastanie siły oraz dostosowywanie się do zmieniającej się sytuacji. W planach uwzględnić działania przeciw zaskoczeniu i przeciw agresji, stosownie do wymagań NATO.

Streszczenie

Artykuł przedstawia ocenę funkcjonowania krajowego systemu zarządzania kryzysowego (SZK) oraz Ministerstwa Obrony Narodowej z perspektywy zmian, jakie nastąpiły w środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego. Pojawienie się nowych zagrożeń związanych z prowadzeniem przez Federację Rosyjską wojny hybrydowej oraz agresywną ekspansją Państwa Islamskiego wymusza głębokie zmiany w prowadzeniu polityki bezpieczeństwa państwa i systemie zarządzania kryzysowego. Artykuł szczegółowo omawia funkcjonowanie krajowego SZK oraz przedstawia ocenę SZK resortu Obrony Narodowej. W konkluzjach autor proponuje dokonanie zmian systemowych, które mogą wpłynąć na poprawę efektywności zarządzania kryzysowego związanej z nowymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa narodowego.

Słowa kluczowe: środowisko bezpieczeństwa, państwo, Ustawa o Zarządzaniu Kryzysowym, system zarządzania kryzysowego, resort Obrony Narodowej, zagrożenia

Summary

The article presents evaluation of functioning of the national crisis management system (NCMS) and Ministry of Defence from the perspective of changes which took place in the international security environment. New threats appeared which have been associated with the hybrid war led by the Russian Federation and aggressive expansion of the Islamic State – these factors extort profound changes in both pursuing the security politics by the state and also the national crisis management system. The article discusses in details the functioning of domestic CMS as well as presents the evaluation of the NCMS department of the Ministry of Defence. In the conclusion the author proposes causing system changes which can affect the efficiency improvement of the crisis management related to new threats of the national security.

Key words: security environment, state, Act on the Crisis Management, crisis management system, Ministry of National Defence, threats

Bibliografia

1. *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego. Warszawa 2013
2. Kitler W., Czuryk M., Karpiuk M. (red.), *Aspekty prawne bezpieczeństwa narodowego RP AON*. Warszawa 2013
3. Kitler W., *Bezpieczeństwo narodowe. Podstawowe kategorie, dylematy pojęciowe i próba systematyzacji*, „Zeszyty Problemowe TWO” 2010, nr 1(61)
4. Koziej S., *Strategiczne środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego w okresie pozimnowojennym – skrypt internetowy*, www.koziej.pl
5. Pawłowski J., *System Kierowania Bezpieczeństwem Narodowym – Teoria i Praktyka* (w:) J. Pawłowski (red.), *Współczesny Wymiar Bezpieczeństwa. Między Teorią a Praktyką*. Warszawa 2011
6. *Strategia bezpieczeństwa narodowego RP*. Warszawa 2014
7. *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*
8. Uchwała Rady Ministrów Nr 67 z 9 kwietnia 2013 r., M.P.2013, poz.3 77
9. Ustawa z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz. U. 2007 Nr 89 poz. 590
10. Wrzosek M., *Zagrożenia militarne a bezpieczeństwo Europy*, „Kwartalnik Bellona” 4/2012